

Szövődményes progresszív hydrocephalus sikeres kezelése atípusos műtéti eljárással

Kovács Tamás dr. és Füzesi Kristóf dr.

Szegedi Tudományegyetem, Gyermekgyógyászati Klinika (vezető: Túri Sándor dr.),
Gyermeksebészeti Osztály

Összefoglalás

Az ismertetett esetben progresszív hydrocephalus miatt beültetett sönt többszörös revíziója során szinte valamennyi liquorelvezetési lehetőséget kihasználtuk. Végül a pyelonba, illetve a húgyhólyagba történő distalis szárbeültetés sikeres megoldásnak bizonyult.

Kulcsszavak:

progresszív hydrocephalus, szelepkolonizáció,
ventriculo-vesicalis sönt

Bevezetés

Progresszív hydrocephalus miatt végzett söntműtét a gyermeksebész számára nem a kezelés végét, hanem – mint az alább ismertetett esetünkben is – egy hosszú nyomon követés, kezelés kezdetét jelenti. A műtéti indikációt a progresszió jelenti. A liquorelvezetést bizonyos nyomásra ürülő, egyirányú áramlást biztosító, kívülről kontrollálható szelep alkalmazásával biztosíthatjuk. A neuroendoscopia térhódításával az elzáródásos hydrocephalusok egy része „belső sönt” révén megoldható, amikor is a kamrákban felszaporodó agyvizet az agyi felszívó felszínhez vezetjük.⁽⁴⁾ A többi esetben a kamrákban felszaporodó liquort a szívpitvarba és egyéb testüregekbe vezethetjük kamrai és distalis szár segítségével. Bármelyik elzáródásakor mechanikus vezetési zavar jön létre. A centrális szár esetén többnyire a plexus chorioideus okozta eltömeszelődés áll a háttérben, míg a distalis szár thromboticus, gyulladós és mechanikus okok miatt válhat vezetőképt-

lenné. A sok hibalehetőség számtalan revíziót tehet szükségessé.

Ismertetésre kerülő esetünkben szinte valamennyi lehetőséget – végül sikeres kimenetellel – felhasználtuk.

Esetismertetés

M. H. jelenleg 11 éves fiúnak újszülöttkori purulens meningitis után alakult ki progresszív hydrocephalus. Emiatt két hónapos korában ventriculo-atrialis söntöt készítettünk. Egy év múlva a distalis szelepszár thrombotizálódása miatt, átmeneti exteriorizálás után, ventriculoperitonealis söntöt implantáltunk. Újabb egy év múlva egy ritka szövődményt észleltünk: a gyermekben bal oldali hydrocele testis alakult ki, és a tömlőben tapinthatóvá vált a szelepszár vége. A hydrocele-műtét után évekig a gyermek panaszmentes volt, majd szövődményes, perforált appendicitis miatt kellett megoperálnunk, aminek kapcsán peritonitis lépett fel. Szelepkolonizáció miatt ismét exteriorizálást végeztünk széles spektrumú antibiotikus kezelés mellett. A beteg állapotának rendeződése után – mivel a nemrég lezajlott peritonitis miatt a hasüregbe való liquorelvezetés még nem jött szóba – újabb ventriculoatrialis söntöt készítettünk, ezúttal a distalis szárat a bal vena

Gyermekgyógyászat 2005. 5.

Dr. Kovács Tamás
Szeged
Korányi fasor 14–15.
6720

jugularis externán keresztül vezetjük be a vena cava superiorba. Azonban ez a megoldás is csak rövid ideig volt működőképes, így átmeneti exteriorizálás után a szírt újra megpróbáltuk a hasüregbe vezetni. Gyulladásos paraméterei már mind rendeződtek, liquortenyészése is ismételen negatív volt. Összenövéseket nem találtunk, azonban a fali és visceralis peritoneum igen oedemás volt, melyen keresztül a liquor nem tudott felszívódni, és így ismét szelepezetési zavar tünetei jelentkeztek. Irodalmi közlések szerint is ilyenkor két lehetőség van a liquorrelvezetésére: a húgyutak^(1,3,6,10) és az epehólyag.^(8,11) Az előbbi mellett döntve a bal pyelonba implantáltuk a szírt transrenalisán, a vese megtartásával. Ez a megoldás két évig jelentett problémamentes időszakot a gyermeknek. Az ismételt szelepezetési zavart a gyermek növekedése okozta, aminek következtében a distalis szírt a pyelonból kicsúszott és perirenalisán helyezkedett el. A hasüreg és a peritoneum regenerálódását feltételeztük, így laparotómiát végeztünk, és mivel összenövést nem találtunk, megkíséreltük a szírt a hasüregbe vezetni. Azonban a peritoneum nem volt alkalmas a liquorfelszívódásra, a gyermek hasa fokozatosan distendálttá vált, fizikálisan és UH-val is jelentős mennyiségű folyadékot észlelünk a hasüregben. Így néhány nap után reoperációra kényszerültünk, amely során vízenyős hashártyát találtunk, a hasüregben lévő, jelentős mennyiségű liquort leszívttuk. A szelepszírt az elülső hasfalban végzett subcutan alagúton vezettük le, majd a hólyagba implantáltuk, a hólyag felett a kanülből hurkot képezve, hogy a növekedéshez minél tovább elegendő hosszúságú distalis szírt biztosítsunk. Azóta a gyermek teljesen panaszmentes, tartós antibiotikum (cefuroxim) -profilaxis mellett vizelete steril, szelepe jól vezet.

Megbeszélés

Progresszív hydrocephalus gyermekkorban leggyakrabban perinatalis kamravérzés miatt alakul ki. A javuló perinatalis túlélés mellett jelentős számban növekedett a kis súlyú, éretlen újszülöttekben kialakult intracranialis vérzések száma. Korábban a hydrocephalus elsősorban fejlődési rendellenességek, gyulladásos folyamatok, tumorok, valamint sinusthrombosis követ-

keztében alakult ki. Az első beavatkozások kapcsán ventriculoatrialis műtéttel oldották meg a liquor elvezetését,⁽⁹⁾ azonban a thromboticus szövődmények miatt később a ventriculoperitonealis söntműtét terjedt el, és jelenleg ez a választandó eljárás. Ezek a műtétek után distalis szelepezetési zavar léphet fel hasüregi gyulladáshoz és nem-gyulladáshoz tartozó folyamatok következtében, valamint mechanikus okok miatt: a szírt megőrtetése, szakadása, eltömeszelődése, vagy a növekedés miatt a hasüregből való kicsúszása miatt. Hasüri gyulladás alakulhat ki a már említett appendicitis miatt, vagy pl. a szírt által okozott ritka perforációs sérülések miatt: colon, hólyag. Azonban a peritonealis liquorfelszívódás nem csak bakteriális fertőzés következtében károsodhat, hanem a cerebrospinalis folyadék okozta nem-fertőzőes peritonealis reakció miatt is.⁽²⁾ Ilyen esetekben steril liquor, normális vérkép és gyulladáshoz tartozó paraméterek hiánya mellett elégtelen peritonealis liquorfelszívódást, ugyanakkor oedemás, vérbő hashártyát találunk, olykor pseudocystát, esetleg összenövéseket is.⁽²⁾ A pontos patomechanizmus még nem ismert. Újabb kutatások a szelepszírt lerakódott fehérjék, ill. a szírt elleni immunreakciót vélik a probléma okának. Tény, hogy a steril szelepelzáródásos betegekben ezek a fehérjék elleni autoantitestek szintje lényegesen magasabb, mint a problémamentes söntös betegekben.⁽¹²⁾ Mindenesetre, legyen a kiváltó ok bármelyik is a fent említettek közül, amennyiben a hashártyán keresztül a liquorfelszívódás nem biztosított, vagy átmeneti exteriorizálást és később újabb hasüregi szírtbevezetést kell végezni, vagy a distalis szírt más helyre kell beültetni. Amennyiben már történt korábban ventriculoatrialis söntműtét, akkor az epehólyagba^(8,11) vagy a húgyutakba^(3,6,10) lehet a szírt implantálni. Szóba jön még a pleuraürbe,⁽⁷⁾ illetve a sinus transversusba⁽⁵⁾ történő szírtbeültetés is. A húgyutak esetén vagy transrenalisán a pyelonba vezethető a szírt,⁽³⁾ vagy az ureterbe, és ekkor a proximális ureterszakaszt neointplantáljuk a hólyagba,⁽¹⁰⁾ valamint a szelepszírt közvetlenül is bevezethetjük a hólyagba.⁽¹⁾ Mind az epehólyag, mind a húgyutak esetén kedvező eredményekről számolnak be, és peritonealis felszívódási zavarok esetén ajánlják.^(3,8,10)

IRODALOM

1. Ames, C.D., Jane, J.A., Campbell, F.G. Howards, S.S.: A novel technique for ventriculovesical shunting of congenital hydrocephalus. *J. Urol.* 165(4), 1169-1171, 2001.
2. Arnell, K., Olsen, L.: Distal catheter obstruction from non-infectious cause in ventriculo-peritoneal shunted children. *Eur. J. Pediatr. Surg.* 14(4), 245-249, 2004.
3. Behrendt, H., Nau, H.E.: Ventriculo-renal shunt in the therapy of hydrocephalus. *Urol.* 26(6), 331-333, 1987.
4. Bognár L., Fogarasi A., Gyorsok Zs.: A gyermekidegsebészet aktuális kérdései, újdonságai. *Gyermekorvos továbbképzés* 4, 41-45, 2005.
5. Borgesen, S.E., Pieri, A., Cappelen, J., Agerlin, N., Gjerris, F.: Shunting to the cranial venous sinus using SinuShunt. *Childs Nerv. Syst.* 20(6), 397-404, 2004.
6. Hetet, J.F., Hamel, O., Rigaud, J., Karam, G., Lajat, Y., Bouchoir, O., Le Normand L.: Ventriculo-ureteric shunt without associated nephrectomy for the treatment of hydrocephalus. *Prog. Urol.* 14, 390-393, 2004.
7. Hoffman, H.J., Hendrick, E.B., Humphreys, R.P.: Experience with ventriculo-pleural shunts. *Childs Brain* 10(6), 404-413, 1983.
8. Novelli, P.M., Reigel, D.H.: A closer look at the ventriculo-gallbladder shunt for the treatment of hydrocephalus. *Pediatr. Neurosurg.* 26(4), 197-199, 1997.
9. Nulsen, F.E., Spitz, E.B.: Treatment of hydrocephalus by direct shunt from ventricle to jugular vein. *Surg. Forum* 94, 399-403, 1951.
10. Pittman, T., Steinhardt, G., Weber, T.: Ventriculo-ureteral shunt without nephrectomy. *Br. J. Neurosurg.* 6(3), 261-263, 1992.
11. Stringel, G., Turner, M., Crase, T.: Ventriculo-gallbladder shunts in children. *Childs Nerv. Syst.* 9(6), 331-333, 1993.
12. VandeVord, P.J., Gupta, N., Wilson, R.B., Vinuya, R.Z., Schaefer, C.J., Canady, A., Wooley P.H.: Immune reactions associated with silicone-based ventriculo-peritoneal shunt malfunctions in children. *Biomaterials* 25(17), 3853-3860, 2004.

Successful treatment of a case progressive hydrocephalus involving complications by an atypical surgical procedure

Kovács T., Füzési K.

(Paediatric Surgery Unit, Department of Paediatrics, University of Szeged, Szeged)

SUMMARY

Almost all the available possibilities were used to drain the liquor during several revisions of a shunt implanted in a patient with progressive hydrocephalus. Finally, implantation of a distal catheter into the pylon and afterwards into the urinary bladder turned out to be a successful solution.

Key words:

progressive hydrocephalus, shunt colonization, ventriculo-vesical shunt

A Ceglédi Toldy Ferenc
Kórház–Rendelőintézet
(2700 Cegléd, Történi út 1–3.)
orvosigazgatója

pályázatot hirdet

a Csecsemő- és gyermekosztályra
szakorvosi állásra.

Szakvizsga előtt állók
jelentkezését is várjuk.

Bérezés kiemelten,
lakás megbeszélés tárgya.

Csatolandó: szakmai önéletrajz,
diploma, szakvizsga-bizonyítvány,
OONYP másolatai, MOK-tagság
igazolása, pályázati kérelem.

Pályázat benyújtása: Dr. Gyáni Éva
orvosigazgató részére.